
Notes i ressenyes

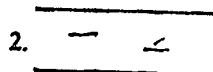
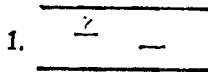
L'entonació de les formes interrogatives en barceloní,
per Eulàlia Bonet i Alsina

Gairebé sempre que algú esmenta l'entonació de les interrogatives, la idea general és que aquestes tenen sempre un final ascendent, però per desgràcia pràcticament ningú no s'ha aturat a mirar el tema de prop per veure si hi havia altres entonacions possibles (com es podrà veure, només faig referència a un parell d'articles, els únics que s'han dedicat amb una certa profunditat a aquest aspecte tan poc estudiat del català). El que sí que és totalment cert és que les interrogatives —siguin de la mena que siguin— tenen sempre un final inconclusiu; amb aquesta paraula vull dir que la seqüència s'acaba amb una tensió que obliga (quan res no ho impedeix, és clar) a una distensió, a una conclusió (llegiu-hi resposta). La conclusió seria equivalent, en música, a la presència de la tònica en temps fort; la inconclusió seria qualsevol de les altres possibilitats.

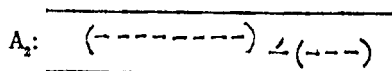
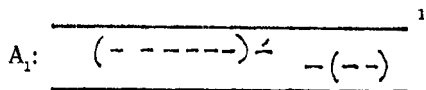
He dividit les interrogatives en tres grups que responen a tres esquemes entonacionals diferents, però també a unes actituds determinades del parlant:

Grup A: La part inicial i central de la seqüència manté sempre el mateix to. Quan la frase comença amb una síl·laba àtona, sovint aquesta és una mica més greu que les altres, però això no és pertinent. Aquest to mantingut es fa en un punt més aviat alt de la tessitura de cada persona. Determinades causes extralingüístiques (factors emocionals, socials) poden fer que el to sigui més agut o més greu, però això no és tampoc pertinent.

Pel que fa al final, el grup A té dues variants, encara que ambdues són descendents; l'única diferència prosòdica rau en la posició que ocupa l'última síl·laba accentuada (l'accent, just abans del descens o ja en el to greu):

Per tant, els dos esquemes entonacionals del grup A són els següents:

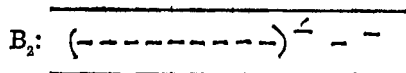
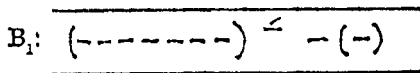

Com es pot veure, un cop s'ha realitzat el descens, el to ja no baixa més, sinó que roman en una mateixa altura. Això és molt important, ja que és el factor principal en la sensació d'inconclusió.

Més endavant ja es veurà quines altres característiques tenen aquestes variants.

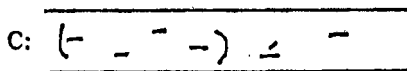
Grup B: En aquest grup, com en l'anterior, l'inici i la zona central tenen un to mantingut, però en aquest cas és més greu que en el grup A; el podríem situar en un to mitjà o més aviat baix.²

Aquí el final també té dues variants, encara que una d'elles es podria considerar l'allargament de l'altra. En una de les dues versions (B₁) el final, com a A, és descendent. Pel que fa a l'altra versió (B₂), és igual que la que ja he descrit, però s'acaba amb una ascensió; és, per tant, un final inconclusiu descendent-ascendent. En cap dels dos casos el punt més greu del final no ho és més que el to de les parts inicial i central; l'últim accent coincideix sempre amb el punt més alt anterior a la davallada. Els dos esquemes queden així:

Grup C: Aquest grup, contràriament al que passa en els dos anteriors, no té un to mantingut a l'inici i a la zona central, sinó que es mou en uns intervals bastant grans, al voltant d'una quinta (uns tres tons i mig), que poden augmentar en una entonació més exaltada. Les síl·labes accentuades solen fer-se en un to greu. En moltes frases hi ha més d'un ritme possible; per tant, aquesta part també tindrà més d'una entonació possible. Pel que fa a la síl·laba inicial, si és àtona, es farà sempre en un to agut; si és tònica es podrà fer —sembla que indiferentment— en un to agut o en un to greu.

El final parteix de l'última síl·laba accentuada, la més greu generalment, i acaba tot seguit amb una elevació brusca a un to alt (lògicament no tan brusca quan tota la modulació recau en una sola vocal). En la versió més relaxada l'esquema entonacional podria ser el següent:

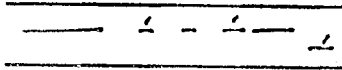
En tots els models descrits són totes les modulacions del final obligatòries, a menys que s'indiqui el contrari. Per tant, si l'última síl·laba de la seqüència és

1. Només marco el to que correspondria a les vocals, que és el més clarament perceptible. Si no s'hi indica el contrari, el pas entre un to i el veí és brusc. Per altra banda, els tons que hi ha entre parèntesis només apareixen quan la l'argada de la seqüència ho permet.

2. Com a A, també es pot donar el cas que la primera síl·laba de la frase, si és àtona, sigui més greu que les següents.

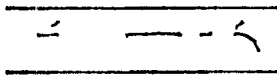
[4] *Però encara sou aquí?

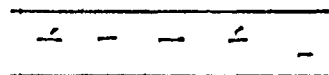
(aquesta frase també és comentada, entre d'altres interrogatives, per Virgili Blanquet (pàgs. 370-371) en l'article esmentat més amunt. Segons ella, «*presenta un valor afectivo de sorpresa*»). Però «marca l'oposició entre les dues proposicions o membres que lliga» (P. FABRA, *Diccionari general de la llengua catalana*). Aquí la primera proposició és el·líptica, però podria ser un pensament del tipus: *Jo em pensava que ja éreu fora*. Tornem a trobar-nos amb una actitud no gens imparcial: el parlant tenia un judici concret que afecta d'alguna manera el contingut de la pregunta. Aquesta frase amb l'entonació A fa de molt mal sentir, més que res per la contradicció que llavors suposa la presència de *però*.

Per tal que la frase no denoti cap actitud especial del parlant, per tal que la pregunta sigui neutral, imparcial, hem de pronunciar les frases amb mot interrogatiu amb l'entonació A₁ (la que té l'última síl·laba accentuada encara en el to alt), mentre que les preguntes que no tenen mot interrogatiu (les de resposta *sí* o *no*) han de ser dites amb l'entonació A₂ (l'última síl·laba accentuada ja és baixa). Heus aquí alguns exemples d'entonació A₁, amb mot interrogatiu:

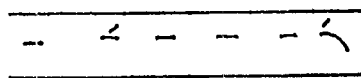
[5] QUI t'ha avisat?

[6] QUAN es van perdre?

[7] Per QUÈ no vol venir?

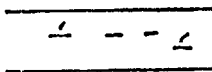

[8] QUANTES són?

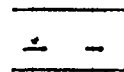

Aquesta última frase és esmentada per Recasens⁴ (p. 512), però ell no li atribueix aquesta entonació, sinó la del grup C, que veurem més endavant. I ara alguns exemples d'entonació A₂, sense mot interrogatiu:

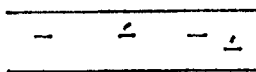
[9] T'han avisat?

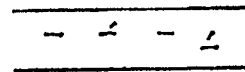
[10] Compra?

[11] Que s'han casat?

[12] Que vol venir?

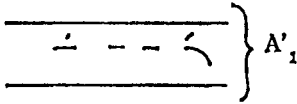
Cal dir que la conjunció expletiva *que* que apareix en els dos últims exemples és molt —i només— típica de les interrogatives sense mot interrogatiu dites amb l'entonació A; és l'únic cas en què la trobem.

4. D. RECASENS I VIVES, *Aproximació a les cadències tonals del català*, «Anuario de Filología», 3 (1977), ps. 509-516.

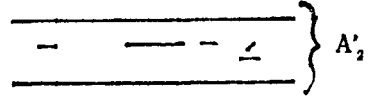
Sempre que qualsevol frase (excepte aquelles que per la pròpia estructura no ho permeten) és dita amb una d'aquestes dues entonacions, només hi ha una interpretació possible: la de l'actitud imparcial per part del parlant, ja esmentada.

Fins ara he descrit uns models entonacionals per a les frases interrogatives, que comporten —com ja he dit— una actitud totalment imparcial per part del parlant. En alguns casos, però, es poden produir certes anomalies —encara que molts dels trets generals es conservin— que destrueixen la imparcialitat en els casos més lleus i la mateixa naturalesa de la interrogació en els més greus. Comencem per aquests últims fent una inversió dels dos models A_1 i A_2 . Anteriorment he dit que A_1 s'aplicava a frases amb mot interrogatiu i que A_2 apareixia en frases sense mot interrogatiu. Mirem què passaria si diguéssim A_1 sense mot interrogatiu — A'_1 — i A_2 amb mot interrogatiu — A'_2 —. Prenem els exemples [9] i [5']:

[9] *T'han avisat?*

[5'] *Qui t'ha avisat?*

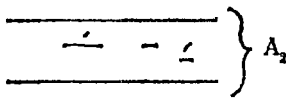

i analitzem-los un per un. Pel que fa a [9'], el to interrogatiu desapareix del tot (probablement hi collabora l'absència de mot interrogatiu) i entra en escena la lamentació: el parlant justifica lamentant-se un fet no volgut. Podríem imaginar-nos algunes situacions que s'adiguessin amb aquesta interpretació, però em sembla que no cal —almenys aquí— aprofundir-hi més. Respecte a A'_2 , el to interrogatiu encara es manté (recordem que hi ha el mot interrogatiu), però hi apareix un nou matís que s'accentua quan augmenta l'interval i, sobretot, s'abaixa el to greu final: l'ordre; aquest descens del to final faria que la seqüència fos conclusiva en lloc d'inconclusiva.

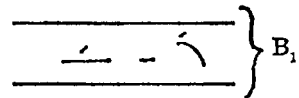
2. Grup B

Aquest grup, com ja he dit anteriorment, és integrat per dos models molt semblants, i també molt semblants són els fenòmens que comporten. Fixem-nos, per començar, en la diferència que hi ha entre [13] i [13'], totes dues amb entonació diferent:

[13] *S'ha escapat?*

[13'] *S'ha escapat?*

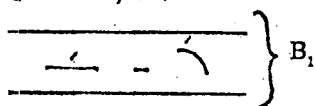
En la primera el parlant fa la pregunta perquè no sap què ha passat —per exemple— amb el presoner que era traslladat. El cas de B és més difícil d'explicar. En aquesta situació la idea de la fuga no és nova perquè ja ha estat esmentada per algú. Aquesta frase tindria el mateix significat que una altra de més llarga que comencés, per exemple, amb: *Acabes de dir que...* Aquesta és precisament la característica més important —al meu entendre— de les preguntes amb entonació B i sense mot interrogatiu: sempre s'hi sobreentén una frase declarativa anterior que té un contingut semàntic que és qüestionat a la pregunta actual.

5. Tot seguit veurem que en les interrogatives amb mot interrogatiu l'efecte és el mateix però amb alguna modificació que no vull avançar.

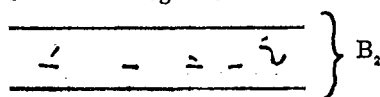
Aquest tipus d'interrogació el fem servir molt sovint quan ens sembla que no hem comprès bé una informació que ha dit el nostre interlocutor (o que no ha dit però sap, segons la nostra opinió) i volem saber si ho hem entès correctament. Amb tot, la pregunta no deixa de ser imparcial, en el sentit que el parlant no adopta cap postura determinada.

Ja tornaré a centrar-me sobre aquest últim aspecte, el de la imparcialitat. De moment, però, fixem-nos en l'altra modalitat interrogativa —la interrogació parcial—, que no he esmentat abans. En aquesta mena d'interrogació la resposta varia segons el tipus de pregunta (*quan, on, qui, com,...*) i les circumstàncies. Entre les múltiples respostes hi tindrien cabuda: *ahir, al peu de l'escala, en Pere, amb el ganivet,...* Però mai no respondriem *sí* o *no*; aquesta és la resposta típica de les preguntes sense mot interrogatiu. Ara bé, si sentíssim les frases següents amb les següents entonacions (B_1 i B_2):

[14] *Què està fent?*

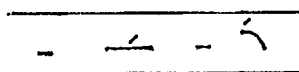

[15] *Què m'han regalat?*

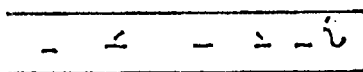

les respostes lògiques per part de l'oïdor actual no serien: *l'animal* o *un cotxe*, sinó *sí* o *no*. I, com en la frase comentada abans ([13]), darrera d'aquesta entonació s'hi amaga una frase el·líptica que introdueix la pregunta que tots sentim: *Em demanes, Vols saber*; noteu que les preguntes del tipus [14] i [15] porten molt sovint la conjunció *que* al davant de tot:

[14'] *Que què està fent?*

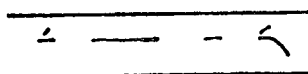

[15'] *Que què m'han regalat?*

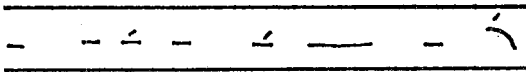
De fet, les respostes *l'animal* i *un cotxe* serien dites —en principi— per la mateixa persona que hauria pronunciat les frases [14] i [15], probablement després de la resposta *sí* per part de l'oïdor actual, ja que aquí ens enfrontem amb una doble pregunta, o millor dit amb dues preguntes seguides, fetes cadascuna per un dels dos interlocutors; la segona, pronunciada pel parlant Y i dirigida a X, consta de tots els elements de la frase anterior inclòs el parlant X. Vegem-ho amb un exemple que abasti tota la situació i no només l'última part. Comencem per la frase [16] pronunciada per X i dirigida a Y (el pronom *li* que apareix a la frase va dirigit a una tercera persona, no té res a veure amb el tractament de vostè):

[16] *Què li han comprat?*

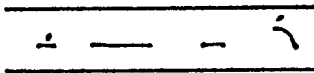

Aquesta pregunta es fa amb l'entonació A_1 perquè és imparcial com les anteriorment descrites. Imaginem-nos que Y no està ben segur d'haver entès la pregunta; llavors, per aclarir-ho, té dues opcions, però totes dues seran dites amb l'entonació B (ara només faré servir B_1 per no allargar-me massa) i seran equivalents:

[17] *Em preguntes què li han comprat?*

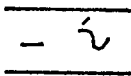
[17'] *Què li han comprat?*

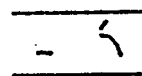
Cal dir que [17] no admet —a causa de la primera part de la frase— l'entonació A; [17'] l'admetria, però llavors canviaria tot el context i per tant la pregunta anterior sobreentesa desapareixeria. En el cas de [17] l'entonació fa de complement a la primera frase (*em preguntes*); a [17'] la substitueix.

S'ha de matisar una cosa: en el cas de preguntes sense mot interrogatiu i amb entonació B no és imprescindible que allò que se sobreentén sigui una frase concreta; es pot tractar d'uns fets o d'unes explicacions que porten el fins llavors oïdor a una conclusió; el que importa és precisament que la conclusió surti d'aquesta situació clarament exposada alludida —per l'entonació— en la pregunta posterior: *per tant...* podria precedir-la. Un exemple molt clar d'això pot ser el següent i d'altres de la mateixa mena:

[18] *Fa fred?*

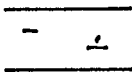

[18'] *Fa fred?*

En ambdós casos fem aquesta entonació perquè hem vist, per exemple, una persona tremolant i fregant-se els braços. En canvi, si no hem sortit al carrer i no tenim cap «pista» sobre la temperatura de l'exterior, direm normalment:

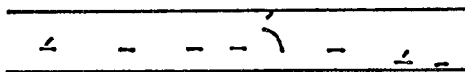
[18''] *Fa fred?*

amb entonació A₂.

Fer la distinció entre B₁ i B₂ semblarà potser filar massa prim, i potser és així realment; però ja que hi som no ve d'aquí. En el cas de B₁ el parlant està quasi segur de la seva conclusió i, com que molt sovint no necessita resposta, no l'espera (en el cas de pregunta sense mot interrogatiu) o passa directament a la resposta (si hi ha mot interrogatiu):

[19] *Què m'han regalat? un cotxe.*

I quasi mai no es fa pausa entre la pregunta i la resposta. En el cas de B₂, el parlant no està tan segur de la seva resposta i, per tant, l'espera abans de continuar endavant. Així, en el cas de [19'] el petit diàleg ja no seria monòleg:

[19'] —*Què m'han regalat?*

— — — — —
— — — — —
— — — — —

—*Sí.*

— — — — —
— — — — —
— — — — —

—*Un cotxe.*

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Resumint, l'entonació B es caracteritza per l'existència d'una pregunta (en el cas de frase amb mot interrogatiu) o d'una declarativa o situació concreta (en el cas de pregunta sense mot interrogatiu) anteriors, sempre realitzades per l'actual oïdor. Els dos tipus de pregunta — B_1 i B_2 — comporten una conclusió (quan hi ha una situació exposada) o un pur missatge del qual el parlant no està del tot segur. En totes dues variants —malgrat tot el que s'hi sobreentén— l'actitud del parlant és imparcial; no hi intervenen ni les emocions ni sospites de cap mena. És la mateixa actitud que vèiem en el grup A; aquí, però, no es demana la veritat o la falsedat d'uns fets o de la naturalesa d'una cosa (—*Qui ha estat?* —*En Pere.*), sinó la veritat o falsedat d'una frase dita per l'oïdor actual o estretament relacionada amb ell (—*Qui ho ha fet?* —*Sí;* —*Has estat tu?* —*Sí.*). No cal dir que el to mantingut del principi i els curts intervals de la part final col·laboren molt a crear aquest efecte d'imparcialitat.

Ja dono per acabat aquest grup, però abans de passar al tercer i últim seria interessant de veure amb un cas concret què pot passar quan no es compleix alguna de les condicions d'un determinat model entonacional. De fet, ja n'hem vist un exemple en parlar del grup A (l'intercanvi d'entonacions en preguntes amb mot interrogatiu o sense). En aquest cas es tracta d'una modificació entonacional —de la variant B_1 — que altera evidentment les circumstàncies de pronunciació de la frase. Aquesta modificació consisteix a agreujar l'últim to de la frase:

[14''] *Què està fent?*

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Encara que l'últim to és molt greu, el final no arriba a ser conclusiu. Aquí desapareix tota referència a frases anteriors; l'únic que hi ha és una actitud de sorpresa i d'estranyesa per part del parlant a causa d'uns fets que ell considera anormals; la imparcialitat s'ha esfumat. Però aquesta actitud només es presenta en aquest tipus de pregunta si hi ha mot interrogatiu. En una frase sense mot interrogatiu (l'exemple és molt típic de la vida quotidiana, per cert):

[20] *Tens gana?*

— — — — —
— — — — —
— — — — —

els suggeriments van per una altra banda. La també típica continuació a aquesta pregunta feta d'aquesta manera (i només d'aquesta manera) seria:

Doncs menja!

3. Grup C

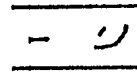
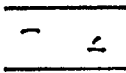
En aquest grup, contràriament al que passa en els dos anteriors, la imparcialitat del parlant queda rebutjada; queda patent l'interès personal del parlant per la resposta. Aquí, com ja comença a ser habitual, també es poden fer diversos subgrups; algun d'ells ja no depèn de variants entonacionals, sinó dels mateixos elements lèxics que componen la frase. Comencem pel grup d'entonació més relaxada.

C₁: Una entonació d'interval no gaire grans i sempre en tons intermedis aporta normalment —per no dir sempre— un matís d'insistència a la frase; el parlant s'interessa vivament per un tema que desconeix totalment. S'utilitza sobretot quan es vol cridar l'atenció sobre un fet determinat.⁶ La diferència entre

[18''] *Fa fred?*

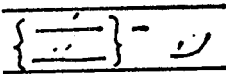
i

[18'''] *Fa fred?*

només rau en el matís que la segona afegeix; ambdues frases es mouen en els mateixos límits tonals (mai ni molt aguts ni molt greus). La síl·laba anterior al final (en el cas de C₁, naturalment) és dita en un to més aviat agut; això és així sempre excepte quan tenim menys de dues síl·labes (sí?). Aquest tipus de frase, però amb mot interrogatiu (l'únic exemple donat fins ara no en té), aporta també el matís d'insistència; aquí, però, l'únic que es vol saber amb insistència és, per les pressuposicions que sempre contenen les interrogatives amb mot interrogatiu, allò que es demana amb aquest mot.

[21] *Qui ha vingut?*

El parlant sap que ha vingut algú, però no s'ha assabentat bé de la identitat del personatge, cosa que l'interessa molt.

Seria interessant acabar d'explicar les particularitats d'una frase que ha sortit ja en el grup A, però ara amb l'entonació C₁ (també es pot fer amb l'entonació C₂; llavors hi afegeix les característiques d'aquest subgrup):

[2'] *Serà veritat tot el que m'han dit?*

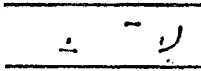
Ara la pregunta ja no és imparcial, formulada a un oïdor per tal que aquest manifesti la seva opinió; es tracta d'una reflexió personal que pot ser dita amb veu alta i, aparentment, dirigida a alguna persona. El verb *serà* ja no es refereix necessàriament al futur real; pot referir-se perfectament a quelcom que ja s'ha acomplert; el futur s'usa només perquè el parlant encara no sap la veritat (en un català normativament més acceptable diríem: *Deu ser veritat tot el que m'han*

6. L'efecte que produeix aquesta entonació és equivalent al que —en alemany— reflecteix la partícula *denn* (*Wo wohnst du denn?: on vius?*).

dit?). Virgili Blanquet (*op. cit.*, p. 371) diu que aquesta frase té «un matiz dubitativo».

C₂: La diferència entre C₁ i C₂ rau «entonativament» en els intervals més grans que presenta aquest últim grup (al voltant d'una quinta —tres tons i mig, més o menys— a C₁ i més d'una novena —uns set tons—, segons els ànims que hi hagi, a C₂). Aquesta entonació reflecteix l'estranyesa del parlant envers algun fet o algun comentari produïts anteriorment. Aquí, contràriament al que passa als altres grups, sembla que l'entonació no té cap repercussió especial en la ja clàssica separació entre preguntes amb mot interrogatiu i sense mot interrogatiu. Així, a les frases següents,

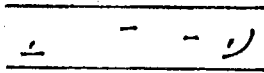
[22] *L'han matat?*

[23] *Qui l'ha matat?*

[24] *Com l'han matat?*

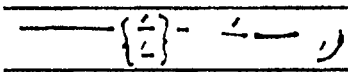
la característica comuna és l'estranyesa, sempre idèntica (pot variar-ne el grau —mitjançant el creixement de l'interval més gran— però no la qualitat); l'única cosa que canvia és el fet que provoca l'estranyesa. A [22] el sorprenent i estrany serà el mateix acte de l'assassinat; a [23] la identitat de l'assassí, i a [24] l'arma del crim.

En parlar del grup A havia donat com a exemple no executable amb aquella entonació la frase [4]:

[4] *Però encara sou aquí?*

ja que, pel fet de tenir el parlant una idea feta sobre el tema, no hi havia possibilitat d'actitud imparcial. L'entonació típica d'aquesta frase és la C₂ (la primera síl·laba accentuada —marcada en la transcripció— pot ser indistintament aguda o greu):

[4'] *Però encara sou aquí?*

El parlant estava segur que els altres ja eren fora; d'aquí la seva estranyesa en veure que encara hi són. Virgili Blanquet esmenta també aquesta frase; però l'entonació que li assigna no s'assembla ni remotament a aquesta.

C₂: D'intervals també grans, es dona amb la presència de certs elements, el més típic dels quals és la partícula *oi*, «amb què es demana la confirmació del que es diu» (P. FABRA, *Diccionari...*); el parlant té una opinió i està convençut de la seva certesa:

[25] *Oi que en Pere s'ha casat?*

[26] *Fa mal temps, oi?*

L'òidor no ha tingut cap participació directa o voluntària en les sospites del parlant; aquestes són de collita pròpia. L'entonació general de la frase varia (encara que el final és sempre el mateix) segons si la partícula esmentada —sigui la que sigui— es troba al principi o al final de la frase. Quan *oi* (o alguna altra expressió del mateix tipus, com *veritat*, etc.; excepte *no*, que només pot aparèixer al final) és al principi de la frase, aquesta partícula queda sempre en un to bastant més baix que no pas la continuació de la frase, que comença en un

Les frases [27] i [28] són exemples del grup A; la segona, amb mot interrogatiu, i la primera, sense. Fixem-nos bé en l'entonació del final de la frase i en la del final del vocatiu; a la [27] *Maria* té la mateixa entonació que *vingut* però en una tonalitat més greu. El mateix passa a [28]. I trobem el mateix a [29], un exemple del grup B, i a [30], un exemple del grup C. El vocatiu repeteix sempre el final de l'esquema entonacional de la frase.

A interior de frase passa el mateix que acabem de veure, però, en aquest cas, trobem el final tres vegades: just abans del vocatiu, al final d'aquest i al final de la seqüència, cada vegada en una tonalitat més greu:

[31] *T'han donat,* | *Josep,* | *el rebut?*

´	-	´	-	´	-	´
---	---	---	---	---	---	---

[32] *Qui t'ha donat,* | *Carme,* | *el full?*

´	-	-	´	´	-	´
---	---	---	---	---	---	---

[33] *Has trobat,* | *Josep,* | *la bala?*

´	-	´	-	´	-	´
---	---	---	---	---	---	---

[34] *T'han donat,* | *Carme,* | *les flors?*

´	-	´	-	´	-	´
---	---	---	---	---	---	---

L'ordre dels exemples torna a ser el mateix d'abans: [31] i [32] són del grup A, [33] del grup B i [34] del grup C.

Així com al final i a l'interior d'una seqüència el vocatiu queda totalment dominat pel caràcter de la frase, quan es troba al principi no és així; aquí el vocatiu té l'entonació que, com a tal, li pertoca:

[35] *Pep,* | *has vist la pel·lícula?*

´	-	´	-	-	´	-
---	---	---	---	---	---	---

[36] *Jordi,* | *saps qui s'ha casat?*

´	-	´	-	´	-	´
---	---	---	---	---	---	---

La primera d'aquestes dues frases és del grup A, i la segona, del grup C.

Quant a l'aposiició, es manté en una tonalitat un pèl més greu a la de la frase i tornem a trobar el mateix fenomen que apareixia amb els vocatius: el final repetit. Vegem, si no, els següents exemples:

[37] *Qui ha vist la Teresa,* | *la meva cosina?*

[38] *Que has vist la Teresa,* | *la meva cosina?*

[39] *Que has dit a la Mercè,* | *la portera,* | *que jo no vindria?*

Encara que la tonalitat de l'aposiició, en les dues primeres frases, sigui una mica més greu, fixem-nos que el to inicial de l'aposiició és una mica més agut que el que acabem de deixar. A la tercera frase això mateix passa per duplicat (al final de la aposició i al final de la frase). Uns exemples amb les entonacions B i C ens confirmen el domini de la frase sobre la aposició:

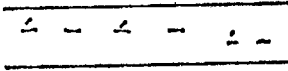
[40] *Ha vingut en Maragall,* | *l'alcalde?*

[41] *Què ha vist la Roser,* | *la teva germana?*

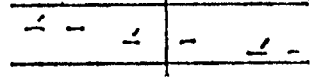
Efectivament, els finals típics de les entonacions B i C es fan al final de la frase —ja la podríem donar per acabada, si volguéssim— i es repeteixen en un to lleugerament més greu al final de la aposició.

En les interrogatives se sol dislocar el subjecte de la frase molt sovint. Així, acostumem a dir [42b] amb més freqüència que [42a], la versió «normal»:

[42a] *Ha vingut en Pere?*

[42b] *Ha vingut, en Pere?*

Aquesta entonació —la de [42b]— és idèntica a la que fem servir amb els vocatius; la frase s'acaba amb el final que li correspon (entonació A_2 , per a preguntes imparcials sense mot interrogatiu) i l'element dislocat té una entonació idèntica (A_2 , per tant) però en una tonalitat més greu. Tant a les dislocacions com als vocatius, el to inicial de l'element extern coincideix tonalment amb l'últim de la frase.

L'esquema que acabem de veure es repeteix, encara que hi hagi més elements dislocats, com en el cas següent:

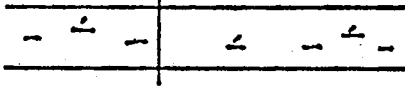
[43] *Què li has dit, a la Maria, que l'ofengués?*

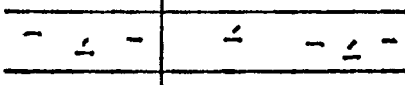
La presència, en aquest cas, del mot interrogatiu imposa el punt exacte —última síl·laba amb accent coincident (accent alhora fonètic i rítmic)— on es produeix, al final de cada segment (marcat amb una línia vertical), el canvi de nivell.

A principi de frase les dislocacions es comporten igual que si es trobessin al darrera: el mateix final es fa en l'element dislocat i també en l'última síl·laba amb accent coincident de la frase, encara que el to es manté sempre igual, aproximadament. Això, però, només passa amb les interrogatives dels grups B i C, les que no reflecteixen una actitud imparcial —sense res més— per part del parlant. Heus-ne aquí un parell d'exemples:

[44a] *La gossa, l'has trobada*

[44b] *La gossa, l'has trobada?*

L'actitud del parlant es manté des del principi. En canvi, en les interrogatives del grup A l'element dislocat es fa amb el mateix esquema que té a les declaratives: les últimes síl·labes àtones d'aquest element es fan en un to progressivament més agut al de l'última síl·laba accentuada.

[45] <i>Les cebes,</i>	<i>que les has vist?</i>
— — —	— — — —

[46] <i>Les cebes,</i>	<i>com te les menjaràs?</i>
— — —	— — — — — —

Pel que fa als elements parentètics, cal dir que es distingeixen molt clarament de la interrogació pròpiament dita, perquè es fan en una tonalitat molt greu de la tessitura de cada persona. Quant a la pregunta estricta, es fa tal com s'ha descrit fins ara; no queda alterada. Quan l'element parentètic es troba en posició final, l'acabament propi de la interrogació hi és repetit, però en una tonalitat lògicament molt més greu. Quan es diu inserit a la frase, s'acaba amb un to ascendent, que empalma amb el final de la interrogació, ja en un to més baix que el del principi, provocat per la greu tonalitat de l'element parentètic:

[47] <i>Com es diu,</i>	<i>encara que ja sé que no n'he de fer res?</i>
— — —	— — — — — — — — — —

[48] <i>Com sabies,</i>	<i>ja sé que pregunto una estúpida,</i>	<i>el resultat?</i>
— — —	— — — — — — — — — —	— — — —

Cal dir que no se solen fer seqüències del segon tipus (parèntesi enmig d'una interrogativa), ja que el caràcter de la frase més important queda molt tallat.

Ja per acabar, potser cal remarcar un fet que es desprèn d'aquest últim apartat: el caràcter interrogatiu es manté sempre, encara que a la mateixa seqüència (al final o al mig) hi hagi elements que caiguin fora de l'àmbit propi de la interrogació.

EULÀLIA BONET I ALSINA